

ARTUR JENDRZEJEWSKI

PRUSZCZ GDAŃSKI

DZIAŁALNOŚĆ WYWIADOWCZA ORGANIZACJI KONSPIRACYJNYCH W REJONIE STAROGARDU W LATACH 1939-1945

Problematyka wydarzeń II wojny światowej w rejonie Starogardu¹ została już opisana przez historyków. Badaniem historii miasta zajmuje się Józef Milewski², a przeszłości miasta i jego okolic – m.in. Waclaw Odyniec³, Marian Kallas⁴ i Jan Sziling⁵. Najwięcej z tych publikacji to monografie. Sprawy konspiracji i ruchu oporu zostały w nich opisane, jednak nie ma syntetycznego opracowania wszystkich ich aspektów. Jednym z nich są sprawy konspiracji z uwzględnieniem wywiadu wojskowego. Dlatego chciałem ukazać przez pryzmat działań i dokonań ugrupowań konspiracyjnych sprawy wywiadu na tym obszarze. Ta problematyka, nie podejmowana przez regionalnych badaczy, ma ogromne znaczenie, gdyż dzięki dobrej rozbudowie struktur wywiadowczych i znakomitej pracy agentów czas trwania wojny skrócił się o około 3-4 lat⁶. Najwięcej spraw wywiadowczych dotyczyło rozpoznania przemysłu wojennego III Rzeszy i dyslokacji wojsk hitlerowskich.

Zakres terytorialny niniejszego artykułu obejmuje miasto wraz z przyległymi mniejszymi miejscowościami, bowiem historia Starogardu jest ściśle powiązana z nimi. Ramy chronologiczne to okres II wojny światowej.

¹ Okres II wojny światowej to w historii Starogardu prześladowania, aresztowania, mordy w pobliskim Lesie Szpegawskim czy Kocborowie oraz wielkie straty materialne. Od 22 września 1939 r. do 21 stycznia 1940 r. hitlerowcy likwidowali pacjentów Krajowego Zakładu Psychiatrycznego w Kocborowie. Ogółem w Lesie Szpegawskim wymordowano ich 1657. Dnia 8 grudnia 1939 r. 357 osób.

² J. Milewski, *Kociewie w latach okupacji hitlerowskiej 1939-1945*, Warszawa 1977; tegoż, *Szpegawsk*, Tczew 1989

³ W. Odyniec, *Ziemia starogardzka*, Gdańsk 1974.

⁴ *Dzieje Starogardu*, pod red. M. Kallasa, Starogard Gd. 1998.

⁵ J. Sziling, W. Jastrzębski, *Okupacja hitlerowska na Pomorzu Gdańskim w latach 1939-1945*, Gdańsk 1979.

⁶ A. Peplowski, *Polski wywiad morski nad Bałtykiem w latach 1939-1945*, [w:] *Problemy militarne Pomorza w latach 1914-1989*, pod red. A. Stachuli, Słupsk 2002.